

Foto: Dace Štrausa

Priecīgas Lieldienas!

Šūpojies ī, tautu meita,
Liendienīšu šūpolēs,
Iešūposi govis, aitas,
Stallī bērus kumeliņus,
Sev raženu arājiņu!

- Lieldienas sestdienas naktī jāmazgājas zirgu stallī zirgu dzirdamā ūdenī un tas pats zirgu ūdens arī jādzer, tad vasarā katru rītu jutīsies modrs un nebūs grūti pamosties.
- Ja ar olām citas Lieldienās, tad aug brangi zirgi.
- Lieldienas rītā zirgi jāpeldina tekošā ūdenī, bet lopi jākuļ ar žagariem, lai tie nebizotu.

Lai jums visiem jaukas un krāsainas Lieldienas!

Zirgu Pasts redakcijas komanda

Paziņojums!

Sākot no aprīļa

**avīzi „Zirgu Pasts”
saņem jau savā pasta kastītē!**

Abonēšanas indekss 1238

Vari abonēt VAS „Latvijas Pasts” vai ar avīzes starpniecību:

- Modernizētajās pasta nodaļās līdz 28.martam.
- Pie pastnieka aizpildot kvītiņu (forma PR 4) līdz 22.martam.
- „Latvijas Pasts” mājas lapā www.pasts.lv līdz 25.martam.

Avīzē iznāk 2 reizes mēnesī.

Abonēšanu var veikt vienam, trīs un sešiem mēnešiem:

- Abonēšana uz 1 mēnesi maksā 1,74 LVL
- Abonēšana uz 3 mēnešiem maksā 5,10 LVL
- Abonēšana uz 6 mēnešiem maksā 9,96 LVL

Šajā numurā lasiet:

**Pajūgu braucēji
manēžā**

**Kas jauns Latvijā
un pasaulē**

**Starp tūkstošiem
melnbalto bilžu**

Prieks zirga acīs

**Zviedru birzes
zirgi**

Ķēve un kumeļš

Viva Italia!

Islandes zirgi

Sacensību kalendārs aprīlim

Pajūgu braucēji manēžā

Teksts un foto Dace Štrausa (projekta vadītāja)

8. martā ar sacensībām Zilupē tika atklātas pajūgu braukšanas jeb draivinga sacensību sērija Latvijas šķirnes braucamā tipa ģeoloģisko līniju izpētes un analīzes projekta ietvaros, ko par Zemkopības ministrijas līdzekļiem organizē Latvijas Zirgaudzētāju biedrība, iesaistot šajā darbā Latvijas Zirgu Šķirnes Audzētāju asociāciju.

Sacensību uzvarētāja Zilupē Vita Medne ar Dāsnu.

Sacensības Zilupē notika **SIA Horses LA** manēžā. Atzinību jāizsaka staļļa dabniekiem, kas direktore Irina Černogaras vadībā veikuši pamatīgu sagatavošanas darbu, lai sacensību laikā valdītu īsta svētku atmosfēra un sacensības noritētu raiti. Sacensību laikā skatītājiem un sacensību dalībniekiem par prieku uzstājās dziedātāju amsablis, tika ceptas pankūkas, vizināti bērni, jo šī diena bija arī tradicionālie krievu ziemas pavadišanas svētki – masļņica. Protams, arī Starptautiskā sievietes diena netika aizmirsta. Sacensību nobeidumā Horses LA sportiste Marija Hruļova demonstrēja iejādes elementus ar zirgu Rekordis.

Lai arī sacensību dalībnieku nebija skaitliski daudz, tomēr pirmos iespaidus par Latvijas šķirnes atbilstību draivinga sacensībām varēja gūt. Lielākā daļa no dalībnieku zirgiem manēžā bija pirmo reizi mūžā, tomēr tie uzvedās pārsteidzoši mierīgi. Tas tikai vēlreiz apliecina, ka Latvijas šķirnes zirgiem piemīt nosvērts temperaments, tie ir labdabīgi un paklausīgi.

Sacensību programmā bija paredzēti trīs dažādi maršruti jeb shēmas. Zilupē sacensību dalībnieki piedalījās tikai shēmā Nr.3 – tas ir kombinēts maršruts, kas sastāv no manēžas braukšanas un ķēvi Dāsna no Jēkabpils rajona. Arī 2.vietā Vita Medne ar pieredzējušo ērzeli Fabiāns. Trešo vietu izcīnīja Gunārs Smukša ar ķēvi Strauja no Preiļu rajona. Arī pārējie dalībnieki no lideriem daudz neatpalika. Daži no dalībniekiem bija īpaši padomājuši, kā prezentēt sevi un zirgu. Acis priecēja Vitas Mednes ekipāža, kas uzstājās tautas tērpos.

Shēmas Nr.3 uzvarētājs Sandris Ābelīte ar Salu un citi sacensību dalībnieki.

Sacensību stafeti svētdien 9. martā pārņēma **SIA Burtnieki** manēža. Šeit pulcējās ievērojami lielāks dalībnieku pulks, visas trīs sacensību shēmas tika pārstāvētas. Shēmā Nr. 3 uzvarēja Burtnieku pārstāvis braucējs Sandris Ābelīte ar ķēvi Sala. Arī 2. vietā braucēja no Burtniekiem Sarmīte Pērkone ar ķēvi Mafija. 3. vietā Tatjana Jankovska ar sertificēto vaislas ērzeli Sprinters no Raunas.

Shēmā Nr. 2 jaunzirgiem uzvarēja Alita Meijere ar ērzeli Zvaigznājs. Arī 2.vietā braucēja Alita Meijere ar ķēvi Dāvana, bet 3. vietā Ginta Nikolajenko ar ķēvi Sarma. Visas braucējas no Alūksnes rajona.

Pilnīgi jauna ideja ir shēma Nr.1 – jaunzirgu

Dzintra Blūma ar Greisu 1. vieta 3. shēmā sacensībās Kuldīgā.

pārbaužu sacensības grožos. Šīs idejas autore ir Anna Devjatņikova-Ancverīņa. Sacensības vienlaicīgi ir arī šāda pārbaudes veida aprobācija, lai turpmāk, ja to atzīs par pieņemamu, varētu izmantot Latvijas šķirnes braucamā tipa jaunzirgu vērtēšanā. Burtniekos shēmā Nr.1 uzvarēja Māra Oša ar vecoldenburgas šķirnes ērzeli Emir, ievestu no Vācijas, kas pieder Vinetam Veldrem. 2. vietā Irina Ļešņicka ar Fenolu no Burtniekiem, 3. vietā Alita Meijere ar Danko.

15. marts, Ozolnieki, **LLU zirgkopības mācību centra manēža Mušķos**. Lai arī nelielā skaitā, tomēr visas braucēju shēmas arī šeit tika pārstāvētas. Kā zināms LLU jātnieku skolas jāšanas galvenais sporta veids ir iejāde. Pirms draivinga sacensību sākuma četras LLU iejādes jātnieces nodemonstrēja lielisku, ekspresīvu figurālo jāšanu atbilstošas mūzikas pavadījumā.

Pirmajā shēmā piedalījās divi ēržeļi grožos. 1. vietu ieguva Armands Šteins ar divgadīgo Gatlingu no Rīgas rajona, kas patīkami pārsteidza skatītājus ar braucēja un zirga savstarpējo sapratni un uzticēšanos. Armands ar Gatlingu uzstājās bez iemauktiem un bez jebkādiem dzelzīm zirga mutē. Šis pāris izpelnījās arī pārsteiguma balvu. 2.vietā Kārlis Zauers ar Amuletu no LLU.

Ja shēmā Nr.1 Kārlim ar Amuletu vēl krietni jāpiestrādā, tad shēmā Nr.2 ar Auru viņš parādīja ievērojami labāku sniegumu un ieguva 1. vietu.

1. vietas ieguvējs shēmā Nr.2 LLU jātnieku sporta bāzē Kārlis Zauers ar Auru.

Jāpiebilst, ka Kārlis un viņa grūms bija tērpusies klasiskā pajūgu braucēju apģērbā, par ko izpelnījās augstus tiesnešu novērtējumus par šo punktu. 2. vietā ierindojās dūkanais skaistulis Abats ar braucēju Ilvu Ķīkuli no Rīgas rajona. Šajā shēmā ārpus konkurences ar Orlova rikšotāju ērzeli Gubernators piedalījās skaistā kleitā tērpusies jaunkundze Kristīne Stašule ar savu mazo grūmu – sunīti. 3. shēmā ārpus konkurences arī ar rikšotāju vārdā Argo brauca Jeļena Stašule. Abas rikšotāju ekipāžas bija ieradušās no Rēzeknes rajona. 3. shēmu brauca arī Lana Turkupole ar Burtniekiem piederošu ērzeli Alegro. Diemžēl, šis pāris tika diskvalificēts par

Laila Bološko ar Dāliju, 1.vieta 1.shēmā sacensībās Kuldīgā.

1. vietas ieguvējs shēmā Nr.1 Mušķos Armands Steins ar Gatlingu. vairākkārtēju zirga nepaklausību.

Noslēdzošās sacensības Latvijas braucamo šķirnes zirgu līniju izpētes un analīzes projekta ietvaros notika **Kurzemes CMAS filiāles manēžā Kuldīgā** 16. martā. Sacensības sākas ar 3. shēmas braukšanu, kurā piedalījās divi zirgi no Liepājas puses. Abi zirgi pieder zemnieku saimniecībai *Stiebrīņi*. Nedaudz labāks sniegums bija Greisai, 2. vietā Milāna. Abas ekipāžas vadīja Dzintra Blūma.

3. vietas ieguvēji shēmā Nr.3 Burtniekos Tatjana Jankovska ar Sprinteri.

Kuldīdznieku pārstāve Laima Rozentāle ar zirgu Kongu ļoti labi izbrauca shēmu Nr.2. Zirgs nav ģeoloģiskajiem resursiem atbilstošs un uzstājās ārpus konkurences, tomēr nodemonstrēja nosvērtu temperamentu un uzticēšanos savai braucējai.

Visplašāk Kuldīgā bija pārstāvēta 1. shēma. Kā pirmā grožos ķēvi Dāliju rādīja Laila Bološko no Liepājas. Pēc šī snieguma visi tiesneši kā viens atzina, ka duets ir labākais 1.shēmā visā sacensību sērijā. Zirgs demonstrēja paklausību un nosvērtību, labas gaitas un gandrīz perfektu precizitāti elementu izpildē. Grūti bija noticēt, ka šai ķēvītei ir tikai divi gadi. 2. un 3. arī divgadīgās ķēvītes no *Stiebrīņu* staļļa, kas uzstājās Dzintras Blūmas vadībā. Visi pārējie seši zirgi šajā shēmā gan vecuma, gan izcelsmes neatbilstības dēļ piedalījās sacensībās ārpus konkurences. Starp dalībniekiem bija arī poniju ķēvīte Korida Martas Eides vadībā, kas izcēlās ar lielu centību un ārpuskonkurences dalībnieku vidū uzrādīja vislabāko rezultātu.

Visā sacensību sērijās garumā neviens dalībnieks nepalika bez dāvanīgas zirgam, ko piešķir zirgu barības firma EGGERSMANN.

Visu sacensību organizatoru vārdā: **Liels paldies visiem, kas bija drosmīgi un piedalījās pirmajās šāda veida sacensībās Latvijā!**

Paldies par sadarbību sacensību organizēšanā un jauko uzņemšanu SIA Horses LA, SIA Burtnieki, LLU Zirgkopības mācību centram Mušķi un Kurzemes CMAS Kuldīgas filiālei.

3. vietas ieguvējs Zilupē Gunārs Smukša ar Strauju.

Molekulāras ģenētikas pētījumu laboratorija Latvijā

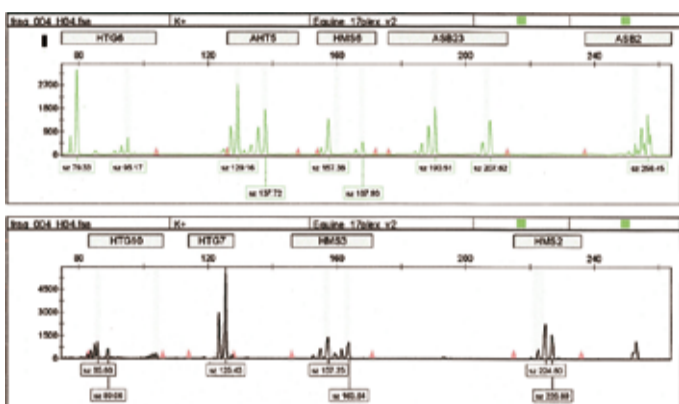
Viktorija Jemeljanova, foto no personīgā arhīva

Katra šūna dzīvajā organismā satur DNS molekulas. Tajās glabājas visa informācija par attiecīgo organismu. Molekulārās bioloģijas metodes ļauj viegli izdalīt un manipulēt ar DNS molekulām ārpus organisma.

Ir izstrādātas metodes, ar kuru palīdzību var viegli identificēt gan cilvēkus, gan dzīvniekus. Individu identificēšanas tehnoloģiju, kas balstās uz nukleotīdu sekvenču izmantošanu, sauc par **DNS tipēšanu**.

Mūsdienās ir pieejami komerciāli *kiti* cilvēku un dzīvnieku identifikācijai. Viens no tiem ir *quine 17 primer kits*, kuru ražo *Applied Biosystems*. *Kits* satur 17 lielas izņemtas DNS secības – *primerus*, ar kuru palīdzību var ne tikai identificēt attiecīgo zirgu, bet arī noskaidrot paternitāti un maternitāti. Pēc DNS apstrādāšanas rezultāta var iegūt tā saukto DNS profilu.

Zirgu DNS profila *3100 Analizator Applied Biosystem* iekārtā izskatās sekojoši:

Attiecīgi piķa cipari (ja ir viens piķis – homozigošu allele, ja ir 2 piķi – heterozigošu allele) salīdzina starp 3 dzīvniekiem, kuri ir iespējamie radnieki. Ir zināms, ka organisms pārņem vienu DNS ķēdi no mātes un otru no tēva.

	HTG8	AHT5	HMS6
Iespējamais tēvs	93.08/ 95.17	129.16 /136.20	147.58/ 157.38
Māte	79.33 /96.10	126.30/ 137.66	149.97/ 167.93
Bērns	79.33 / 95.17	129.16 / 137.72	157.38 / 167.93

Attēlā ir parādīts, kuru „ciparu” bērns pārņem no mātes un kuru no tēva. Tā apstrādā visus 17 *primerus*, un beigās paternitātes vai maternitātes varbūtība sasniedz 99,99..%.

2007. gadā ir dibināta jauna Molekulāras ģenētikas pētījumu laboratorija. Tā ir izveidota pateicoties Zemkopības ministrijas piešķirtajiem subsīdiju līdzekļiem un ASV atbalstam, un ir Latvijas Lauksamniecības Universitātes pakļautībā.

Molekulāras ģenētikas pētījumu laboratorija nodarbojas ar lauksamniecības dzīvnieku izpēti. Viens no pētījumu virzieniem ir ģenētisko lauksamniecības dzīvnieku identifikācija un paternitāte. Pašlaik laboratorijā ir izpētīti 70 zirgu un 50 govju profili, paralēli zirgiem tiek noteiktas asins grupas.

Otrs laboratorijas darbības virziens ir iedzimto slimību izpēte. Šobrīd kopā ar Illinoisas universitātes Dzīvnieku genoma pētīšanas laboratoriju tiek pētīts zirgu kriptorhisms.

Laboratorijas mājas lapa <http://molgen.llu.lv>, jautājumiem vikajemeljanova@inbox.lv.

Ivo Miķelsons ieguvis FEI atzītu sertifikātu

Inese Ruskule, foto no I. Miķelsona personīgā arhīva

2007. gada nogalē šķēršļu pārvarēšanas sacensību tiesnesis, maršrutu sastādītājs Latvijā - Ivo Miķelsons ir ieguvis oficiālu FEI maršruta sastādītāja starptautiskā kandidāta statusu. Šobrīd viņš ir vienīgais Latvijā, kuram ir šāds statuss, līdz ar to I.Miķelsonam ir tiesības sastādīt arī CCI * un CCI ** maršrutus. Šo pasākumu finansiāli atbalstīja Latvijas Jātnieku federācija. Kopumā kursos piedalījās 28 cilvēki no 22 dažādākām valstīm (piemēram, Kolumbija, Indija, Dānija, Vācija, Šveice, Lietuva, Taizeme, Ķīna, Indonēzija u.c.). I.Miķelsona mērķis arī turpmāk ir izglīties šajā jomā, jo uzskata, ka pasaules tendences nepārtraukti mainās.

FEI sertifikāts.

„Latvijā, salīdzinoši ar citām valstīm, pagaidām šķēršļu pārvarēšanas sacensības notiek diezgan zemā līmenī. Daudzi jaunie jātnieki neprot pat sasveicināties ar tiesnešiem sacensību laukumā un nezina, kā jāuzvedas sacensību laikā. Tas nozīmē, ka arī treneru līmenis Latvijā nav pietiekami atbilstošs. Tāpēc gan jātniekiem, gan tiesnešiem, gan arī treneriem pastāvīgi jā mācās, nevar tikai teikt, ka zinu, zinu,” atzīst Ivo Miķelsons.

Ivo kopā ar pārējiem kursa apmeklētājiem, 2.rindā labajā pusē, pirmais.

Klasifikācijas sacensības Kleistos

Jolanta Lapīna

15.marts, sestdiena, LSVA „Kleisti” manēžā jau no paša rīt notiek rosība, Sergejs ar savu komandu, nēsā kārtiņas, līdzina grunti un liek pirmo sacensību maršrutu, kas paredzēts jaunajiem jātniekiem un jaunzirgiem. Un kārtējās klasifikācijas sacensības var sākties! Natālija dod komandu, sākam!

Šoreiz dalībnieku bija jau daudz vairāk un teiksim, starti kvalitatīvāki, rezultāti labāki. 50 cm maršrutā piedalījās 28 dalībnieki, no kuriem 13 maršrutu veica bez soda punktiem. Savukārt 80 cm maršrutā 44 dalībnieki, no kuriem 24 maršrutu veica bez soda punktiem.

Maršrutā ar šķēršļu augstumu līdz 100 cm 1.vietu izcīnīja **Marija Dubrovskā** ar zirgu **Ikars** no LSVA **Kleisti**, **2.vietu Anna Briljante** ar zirgu **Vifa** no Ķeguma (z/s **Egles**), **3.vietu Tamāra Samuševa** ar zirgu **Langets** no Ceļiem (SIA **Jautrais stallis**).

Maršrutu ar šķēršļu augstumu līdz 110 cm visātrāk izdevās veikt **Santai Šteinbergai** ar zirgu **Markuss** no Jaunmārupes, **2.vieta Linda Ansule** ar zirgu **Lemons** no z/s **Tiraines stalli**, **3.vieta Linda Anna Galviņa** ar zirgu **Atēna** no Baldones.

Maršruts ar šķēršļu augstumu līdz 120 cm, ar pārlekušānu. Šajā maršrutā, veicot pārlekušānu maršrutu **1.vietu** izcīnīja **Maira Leja** ar zirgu **Vera** no z/s **Lautas**, **2.vieta Andis Vārņa** ar zirgu **Capatino** no sporta kluba **Quattro**, **3.vieta Jolanta Lapīna** ar zirgu **Glazūra** no sporta kluba **Quattro**.

FEI mācību kurss treneriem – 1.līmenis

Latvijas Jātnieku federācija

Saskaņā ar FEI tiesāšanas sistēmu Rīga (Latvija), 2008.gada 5. – 8. maijam

FEI grupas vadītājs: Jean – Philippe Camboulives (Francija)

Sazināšanās valoda: angļu.

Norises vieta: LSVC Kleisti, Kleistu iela 75, Rīga

Piedalīšanās: kursos var piedalīties treneri no jebkurām trīs Olimpiskajām disciplīnām (tas ir – šķēršļu pārvarēšana, iejāde un trīsriņķis), maksimālais dalībnieku skaits – 14 cilvēki un maksimālais skatītāju skaits – 10 cilvēki.

Mācību kursa mērķis ir apmācīt trenerus „Kā trenēt”, pielietojot pieaugušo apmācības metodes.

Latvijas Jātnieku federācija izvēlas dalībniekus.

Līmenis: 1.līmenis (4 dienas)
Prasības: Saskaņā ar Mācību programmas 1.līmeni (www.horsesport.org > Development > Coaching System)

Pieteikumi jānosūta: Latvijas Jātnieku federācija Kleistu iela 75, Rīga, LV-1067, Rīga leftlatvia@leftlatvia.lv fakss: +371 7427135 Ģenerālsekretāres palīdzē: Anita Mangale M.t. : +371 29373524 (+ kopiju FEI attīstības dienestam): Celine Kunz, c.kunz@horsesport.org

Maksa par kursu: 50.00 EUR

Pēdējais pieteikumu iesūtīšanas termiņš principā: 2008.gada 31.marts.

Pēdējais noteiktu pieteikumu iesūtīšanas datums: 2008.gada 20.aprīlis.

Kursa materiāls: programma & grafiks 1.līmeņa mācību grāmatu sagatavos katram kandidātam 1.dienā

Dalībniekiem pašiem jāapmaksā:

- savi ceļa izdevumi
- savi viesnīcas izdevumi.

Pasākuma organizators nodrošina pusdienas un kafijas pauzes.

Papildus informācija: www.leftlatvia.lv

Gatavojamies „Burtnieku pavasarim”

Jolanta Lapīna

Kā informēja SIA *Burtnieku Zirgaudzētava* sportists Lauris Vilde, viņi centīgi gatavojas šī pavasara sacensībām, kuras notiks Burtniekos šā gada 5.aprīlī. Tāpēc, sestdien, 15.martā Burtnieku slēgtajā manēžā tika rīkotas treniņsacensības ar šķēršļu augstumu no 100 cm līdz 120 cm, kurās piedalījās ne tikai pašmāju pieredzējušie un jaunie sportisti, bet arī sportisti no tuvākajiem stāļiem, ciemojās brāļi Neretnieki, Guna Gavare un pēc ilgāka pārtraukuma startēja arī mūsu vadošais sportists Dainis Ozols ar savu zirgu Gvidons.

Jaunumi zirglietu veikalos

Jolanta Lapīna

Veikalā „**Zirgu Stallis**” plašā piedāvājumā iejādes, konkūra un universālie segli Kentaur no Čehijas, cena 590 Ls. Jaciņām un džemperiem no Pikeur un Cavallo atlaides līdz 35%.

„**Marengo**” zirglietas – ir sākusies Rudens/Ziemas 2007 kolekcijas izpārdošana - jakas, vestes un virsjakas ar atlaidi līdz pat 50%.

Veikals „**Kentaurs**” drīzumā visus aicinās uz jaunajam veikala telpām Rīgā, sakarā ar rekonstrukciju veikals K.Ulmaņa gatvē jau slēgts.

Zirgu barībai „**Eggersmann**” jauns preču pieveidums, pārdošanā arī aksesuāri „Eggersmann” – jātnieka jakas, polo krekli, beisbola cepures, zirgu segas, sviedrenes, barības kausiņi, stāļļa tāfeles. Papildbarībām Zucht Pellets, Fohlenstarter Pellets, Krauter Musli un Classic Mix 10% Lieldienu atlaides, akcija spēkā pasūtījumiem līdz 30.martam.

◀ 4. lpp.

Linda Lejete ar Gudermesu.

piesaistīt sponsorus, nevis nodarboties ar sportistu šantāžu. Maksa par „VIP galdu” svārstās no 2000 līdz 5000 eiro. Šādas cenas ieviesušās no konkūra „pasaules”, iejādē tam nebija panākumu. Turklāt komiteja parasti tika par to informēta un bija spējīga palīdzēt jātniekiem ar starta iemaksām.”

Par laimi, jaunajos 2008. gada Iejādes noteikumos būs punkts, kas aizliedz šādu praksi.

„Jaunais noteikumu projekts ir izsūtīts Nacionālajām federācijām un mēs gaidām komentārus,” teica Mariette Withages.

Cerams, ka FEI atjaunos savu misiju palīdzēt, atbalstot iejādes jātniekus arī no mazajām valstīm. Kā arī interesanti, vai FEI turpmāk spēs kontrolēt starta iemaksas un to, cik godīga būs CDI sacensību organizēšana visā pasaulē.

Ņemot vērā iepriekš minēto rakstu par kukuļņemšanu un šantāžu, ir vērts pieminēt vēl kādu gadījumu Vācijas pilsētā Nussloch.

Starptautiskais Iejādes Jātnieku klubs (International Dressage Riders Club) FEI Iejādes komitejai iesniedza vēstuli, kurā izteica sašutumu par augstajām starta maksām 2007. gada Eiropas čempionātā. Tajā jauniesiem un jaunajiem jātniekiem par startu bija jāmaksā 1275 eiro par vienu dalībnieku, ko IDRC nosaukuši par „traucējoši dārgu”. Tādējādi, lai piedalīšanās CDI un Eiropas čempionātos būtu pēc iespējas vairākiem nacionālo federāciju jātniekiem, IDRC ieteica 2008. gadā noteikt starta maksas „griestus” līdz 850 eiro.

Anki van Grunsvena ar IPS KrackC Helsinku šovā.**

* Man, kā skatītājam no malas, piemēram, 2007. gada šovā Helsinkos radās iespaids, ka kādam ne tikai piemaksāja, bet pat nodrošināja ar 1. vietu sacensībās. Jo 1. vietas ieguvēja Anki van Grunsvenas sniegums, salīdzinot ar 2. vietas ieguvēju Grand Prix balvā, bija visai necils.

** Anki van Grunsvenas sejas publicēšana ir aizsargāta ar autortiesībām.

Modernā piecīņa Meksikā

Jolanta Lapina

No 4. - 6.03.08. piecīņnieki no Latvijas Sandris Šika, Ģirts Volframs un Mihails Jefremenko piedalījās Pasaules kausa 2. posmā, **Meksikā** (World Cup 2008).

Sandris Šika, pusfinalā izcīnot 1.vietu (3940 punktus) savā grupā, kvalificējās finālam. Pusfinalā sacenšas 4 sporta veidos – peldēšanā, šaušanā, paukošanā un skriešanā. Pusfinalā jāšanas disciplīnas nav. Ģirts Volframs savā grupā izcīnīja 20.vietu (3728 punkti), savukārt 19.vietu ar 3828 punktiem ieguva Mihails Jefremenko. Diemžēl šie rezultāti viņiem nedeva iespēju startēt finālā.

Finalā **S.Šika** izcīnīja **30.vietu**, 4764 punkti, no tiem jāšanā 860.

1.vieta Jean Mexence Berroy no Francijas (5464), 2.vieta Ukrainas sportistam Dmytro Kirpuljanskij (5428), 3.vieta Steffen Gebhardt no Vācijas (5416).

S.Šika pasaules ranga tabulā šobrīd ir 18.vietā ar 46 punktiem, līderis vīriešu konkurencē ir Bartosz Majewski no Polijas ar 91 punktu. Sieviešu konkurencē vadībā ar 99 punktiem ir poliete Paulina Boenisz, savukārt mūsu sportiste Jeļena Rubļevska ir 29.vietā ar 30 punktiem.

Toyota Sygnity World Cup 2008

Jolanta Lapina

14. -16.martam notika sacensības konkūrā CSI***W un iejādē CDI***W - FEI Centrāleiropas zonas fināla sacensības Varšavā, Polijā.

Piektdien, 14.03.08 maršrutā ar šķēršļu augstumu līdz 135 cm startēja sportists no Latvijas **Ibragims Vaskovs** ar zirgu **Welt Durent II**, iegūstot **42.vietu** (8 soda punkti). Jāpiebilst, ka starptautiskajās sacensībās I.Vaskovs pārstāv Baltkrieviju.

Sestdien, 15.03.08 maršrutā ar šķēršļu augstumu līdz 135 cm **I.Vaskovs** ar zirgu **Welt Durant II** ieguva **44.vietu** (8 soda punkti). Svētdien „mazā aplā” finālā 1.vietas ieguvējs Msciwoj Kiecon ar zirgu Urbane no Polijas, 2.vieta Rein Pill ar zirgu Casanova no Igaunijas, 3.vieta polim Grzegorz Kubian ar zirgu Omen Z. I.Vaskovs startam finālā nekvalificējās.

Maršrutā **Grand Prix** Warszawa Toyota Sygnity 150/155 cm uzvarēja lietuvietis **Andrus Petrovas** ar zirgu **Lector**, 2.vieta Antoni Tomaszewski ar zirgu Hellenika no Polijas, 3.vieta Bronislav Chubyba ar zirgu Fortuna no Slovānijas.

CSI***-W World Cup (pasaules kausa) centrāleiropas zonas fināla 3 dienu sivas cīņas kopvērtējuma uzvarētāji konkūrā - **Lukasz Jonczyk** ar zirgu **Ritus** no Polijas, **Mikhail Safranov** ar zirgu **Comon Sense** no Krievijas un igauņis **Hanno Ellermann** ar zirgu **Poncorde**. Uzvara šajā finālā dod iespēju startēt prestižajās FEI sacensībās 24.-27.aprīlim Gēteborgā, Zviedrijā. Diemžēl mūsu vadošais sportists Andis Vārna ar zirgu Grand Libero nepiedalījās fināla sacensībās Varšavā zirga kājas traumas dēļ.

CDI***-W World Cup (pasaules kausa) centrāleiropas zonas finālā iejādē programmā Grand Prix Freestyle pārliecinoši uzvarēja Anna Louis Ross Davies ar zirgu Liebling II (71.0 %) no Anglijas, 2.vieta Petra Wilm ar zirgu Rosentra (68.35%) no Vācijas un 3.vieta Johannes Augustin ar zirgu Norblin (68.3%) no Vācijas.

Infoformācija pāc sacensību organizatoru mājas lapas datiem www.stwc.pl

Anki van Grunsvena 12. bagātākā holandiešu sportiste

Eurodressage

Ik gadu žurnāls *Quote 500* (Nīderlande) publicē 500 bagātāko pasaules holandiešu sarakstu „Fortune 500”. Savukārt žurnālā *Sportweek* lasāms 100 vislabāk pelnošo šīs valsts sportistu saraksts.

Quote 500 sarakstā, 2007.gadu noslēdzot, 8. vietu ieņem ar zirgu biznesu saistītā Zonnenbergu ģimene ar 2,2 miljardu eiro gada ienākumu. Zonnenbergi ir panākumiem bagātās iejādes jātnieces Imkes Šellekens - Bartels sponsori. Ģimene dzīvo Nīderlandē, taču apdzīvo arī privāto pili pie Lak Le-man Ženēvā, Šveicē.

Žurnāla *Sportweek* saraksta 78 no 100 vietām ieņem futbola spēlētāji, tomēr arī četri jātnieki ir ierindojušies bagātnieku topā: Anki van Grunsvena kā bagātākā jātnieku sporta pārstāve, viņa šajā sarakstā ieņem 12. vietu ar 3,6 miljonu eiro gada ienākumu (Van Grunsvena ir arī vislabāk pelnošā sportiste starp sievietēm visā Nīderlandē); Jeroens Dubbeldams (konkūra jātnieks) ieņem 32. vietu sarakstā ar 1,75 miljonu eiro gada ienākumu; Alberts Zoers, kurš ieņem 55. vietu sarakstā ar 800 000 eiro gada ienākumu; Gerco Šroders, ieņemot 74. vietu sarakstā, ar 550 000 eiro gada ienākumu.

Foto: Dace Strausa

U.Podnieka informācijas un filmu studija piedāvā:

TV raidījumu “Auzu Motors”
otrdien, 2.aprīlī pl.23.25
sestdien, 5.aprīlī pl.8.30

Skaties LTV7 un seko līdzi notikumiem Latvijā!

TV raidījums
“Auzu Motors”
raidījumu skaties LTV7

**AUZU
MOTORS**

katru mēnesi ziņas par mūsu sportistu panākumiem Latvijā un pasaulē, intervijas un reportāžas no sacensībām.
Raidījuma režisors Uldis Podnieks.

Starp tūkstošiem melnbalto bilžu...

Inese Ruskule, foto no Imanta Puriņa personīgā arhīva

30 gadus fotomākslinieka Imanta Puriņa dzīve nebija iedomājama bez zirgiem un fotogrāfijām. Uz jautājumu, kāpēc viņš pārtraucis fotografēt zirgus, I.Puriņš atbildēja vienkārši: „Pazuduši kontakti ar zirdziniekiem.” Agrāk Imants Puriņš cieši sadarbojās ar Vili Stukulu un Raimonu Baltakmeni. Vilis Stukuls vairs nav starp mums, savukārt ar R.Baltakmeni vēl sazinoties, bet nav vairs tie vecie, labie laiki: „Laiks mainās, un mēs maināmies tam līdzīgi.” Ļoti bieži vecmeistars savā runā piemin Vili Stukulu, jo *krīvu krīvs* bija patiesi Imanta Puriņa draugs 20 gadus. Kopā viņi īstenoja dažādādas idejas. 80to gadu beigās abi kopā bija izveidojuši albumu „Latvijas zirgi”, ko bija paredzēts iespiest Francijas tipogrāfijā, taču šī iecere tā arī neistenojās, jo Latvija bija lielo pārmaiņu priekšā. Visi materiāli palika Francijā, kuri tā arī netika izdoti krāšņā zirgu fotogrāfiju albumā, kur bija paredzēts publicēt ap 260 uzņēmumus.

R.Baltakmeņa grāmatām bija nepieciešamas ilustrācijas. Taču vēlāk darbs pārvērtās par aizraušanos. Tas nenotika tā, ka viņš vienkārši aizbrauca pie zirga uz aploku un sāka fotografēt. Nē, nekad viņš tā nedarīja. Par vissvarīgāko likumu I.Puriņš uzskata – iepazīties ar zirga īpašnieku, runāt par fotografējamo zirgu. Un tikai tad, kad esi daudz maz iepazinis saimnieku, vari doties pie zirga. I.Puriņa izpratnē bija pat nepieklājīgi uzreiz doties pie zirga un fotografēt to, neaprunājoties nemaz ar īpašnieku vai sportistu. Tas visu mūžu fotogrāfam ir bijis nerakstīts likums. Fotografēti ir gan vienkārši zirgi ganībās, gan arī sacensībās. Vislabāk viņam pašam ir patīcis fotografēt zirgus brīvā dabā. Viņš vienmēr pievērsies zirgu fotografēšanai ļoti nopietni, dzīvojis Latvijas staļļos nedēļām, lai radītu patiesu mākslu. Agrāk arī fototehnika nebija tik vienkārša kā šodien.

Līdztekus savai radošajai darbībai I.Puriņš ir bijis foto kluba *Rīga* priekšsēdētājs no 1974. līdz 2007.gadam.

Kopš 1987.gada ir Latvijas Fotogrāfijas savienības biedrs.

1988.gadā viņam par nopelniem fotomākslā piešķir *AFIAP* titulu, līdz ar to viņu atzina par Starptautiskās Fotomākslas Federācijas mākslinieku. Savukārt 1995.gadā vecmeistars ir saņēmis Mārtiņa Buclera prēmiju.

1990.gada nogalē I.Puriņš Rīgā noorganizēja starptautisko izstādi „Pasaules zirgi”, kurā darbi bija atsūtīti no 22 valstīm, kopā apmēram 400 fotogrāfijas. Tas bija pirmais un līdz šim arī vienīgais pasākums Latvijā, kad varēja vērot zirgu bildes gan pasaules lielmeistaru, gan arī mūsu pašu autoru skatījumā. Ideja par šo izstādi radās pašam I.Puriņam, bet V.Stukuls palīdzēja viņam ar saviem padomiem. Izstādē nebija tikai bildes, bet arī dažādākas zirglietas: Leonards Siņavskis bija izstādījis savu piemiņas un apbalvojumu medaļu kolekciju, Sergejs Šakurovs bija atgādājis savu Plodvikas konkūra sacensībās izcīnīto kausu. Tas viss labāk palīdzēja iejusties patiesajā zirdzinieku atmosfērā.

Jau pirms šīs izstādes Imantam Puriņam bija daudz personālās izstādes, pirmā no tām bija 1967.gadā Jūrmalā. Personālās izstādes rikoja gan Latvijā, gan arī ārzemēs (Austrijā, Bulgārijā, Igaunijā, Vācijā, Zviedrijā, Krievijā, Lietuvā, Somijā, Francijā).

Imants Puriņš patiesi var lepoties ar savu padarīto darbu, jo viņa darbi ir publicēti kā Latvijā, tā arī ārpus tās, ieskaitot žurnālus, grāmatas, kalendārus, eksponātus muzejos. Žurnāli, kuros publicētas vecmeistara bildes: *Sveiks un Vesels, Latvijas Zirgi, Zvaigzne, Koņevodstvo i konnij sport* (Krievija), *Photographic* (ASV), *Valokuva* (Somija), *Kultur Ja Elu* (Igaunija), *Objektif* (Beļģija), *Fotokino magazin* (Vācija) un citi.

I.Puriņa bildes tikušas izmantotas tādās grāmatās kā *Zirgkopība* (A.Seržāns),

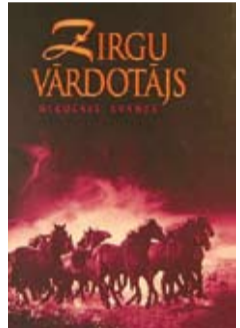
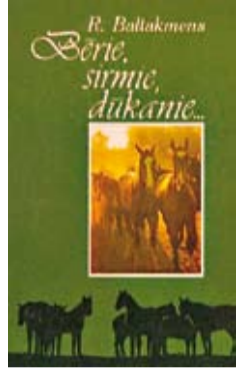
Ieskaties un ieklausies zirgā (V.Stukuls),

Bērie, sirmie, dūkanie... (R.Baltakmens),

Krustpīlieša stāstījums (V.Stukuls), *Ābolziedu mans zirdziņš* (R.Baltakmens),

Latvietis un viņa zirgs (R.Baltakmens),

Zirgu vārdotājs (1. vāka bilde)

un ļoti daudzos bukletos par Tērvetes zirgaudzētavu, kā arī dažādos kalendāros.

Visu pat ir grūti uzskaitīt, jo bilžu apjoms ir patiešām liels. Tagad fotomākslinieka darbi atrodas Veselavas pagastā, arhīvs ir liels. Skolnieki viņam nav bijuši, jo neviens neizturēja to darba režīmu, kas bija nepieciešams, lai iemācītos fotogrāfijās attēlot zirgus. Fotografēts gan ziemas salā, gan vasaras karstumā. Šodien fotogrāfs atzīst: „Cilvēki bieži vien mani un manas fotogrāfijas nenovērtē, nesaprot to, kā bija agrāk, kad nebija tik modernas aparatūras un tik ātru mašīnu.” Lai arī pats vecmeistars uzskata, ka viņa darbi ir novecojuši, mēs uzskatām, ka tie vēl ilgi aizkustinās ikviena zirgmiļa sirdi. 🐾

Vaicājot I.Puriņam, vai viņš vēlētos, lai šo albumu mēģinām atrast un publicēt mūsdienās, vecmeistars atbild, ka nē, jo tā jau ir vēsture, pagātne. Taču mūsdienu jaunajai paaudzei varētu interesēt, kā bija pirms tiem 20 gadiem, jo tad jau viss izskatījās savādāk. Domāju, ka mūsdienu zirdziniekiem ļoti patīktu ieskatīties arī vecajās, mīļajās bildēs, kurās mūsu veterāni izskatās pavisam citādi.

Imants Puriņš savu fotogrāfa karjeru ir uzsācis 1947.gadā, taču zirgus viņš sāka fotografēt kopš 70tajiem gadiem. 30 gadus I.Puriņš ir fotografējis šos dinamiskos un visu laiku kustībā esošos dzīvniekus. Skolojīs vecmeistaru neviens nav, visu darījis pats. Sākumā tas bija kā darbs, jo V.Stukula un

Prieks zirga acīs

Katarina Plātere, foto Kersti Kalberg

Vien pāris nedēļas esot Andrusa Pormana (Andrus Porman) stalli Hiru (Hüüru), Igaunijā, un iepazīstoties ar šejienes zirdziniekiem, vairākkārt biju dzirdējusi Mirjamas vārdu. Ne tikai aizrautīgie Montija Robertsas, Reja Hanta un citu līdzīgi domājošo sekotāji, bet arī vienaldzīgie un pat oponenti atzīst, ka ir jāredz, kā Mirjama strādā ar zirgiem. Tas esot skaisti.

Kad Mirjama pēc kārtējās darba sezonas ASV atgriezās Igaunijā un ieradās stallī, man nebija pat jāpajautā, kas viņa ir. Mierīgā pārliecība par sevi, apbrīnojama iekšējais un ārējais līdzsvars, mērķtiecīgā darbība, strādājot ar zirgu - tas viss kopā rada vizuālo tēlu, kuru nevar nepamanīt.

Mirjama Hunta (Mirjam Hunt) ir gandrīz 20 gadus veca. Viņa ir beigusi vidusskolu, trīs vasaras nostrādājusi rančo ASV, tagad uzsākusi oficiāntos darbu kādā restorānā netālu no Tallinas. Nākotnē viņa vēlētos studēt mākslu. Bet viņas specialitāte, kā Mirjama pati saka, ir zirgi. Jau pirms vairākiem gadiem viņa ir sapratusi, ka zirgi varētu būt viņas pamatnodarbošanās. Lai arī šodienas Igaunijā, līdzīgi kā Latvijā, tas nozīmē iet smagu un sarežģītu ceļu, tomēr Mirjama ir apņēmības pilna.

Runājot ar viņu, rodas sajūta, ka meitenei ir milzīga pieredze, kaut pati viņa uzsver, ka daudz ko nezina, nemāk, ka vēl ir daudz jāmacās un jāstrādā.

- Kā ir veidojušās Tavas attiecības ar zirgiem?

- Sāku jāt vēl pirms dzimšanas - mamma bija viena no tām trakajām sievietēm, kuras jā, arī esot gaidībās (*smejas*). Visu savu bērnību esmu pavadījusi kopā ar zirgiem. Lai gan līdz septiņu gadu vecumam es daudz nebiju - vienkārši biju kopā ar zirgiem, darot trakas lietas. Piemēram, guļot zemē uz vēdera un ar rokām iekērusies sava vectēva (tas ir viens no Mirjamas zirgiem vārdā Ūlmar) astē, mēģināju

viņu pierunāt soļot uz priekšu. Brīnums, ka zirgi man ne reizi nenodarīja pāri. Tajā laikā es apguvu pamatnoteikumus attiecību veidošanā ar zirgiem, sapratu, kas notiek barā, kur ir robeža, aiz kuras sākas bīstamība. Vēlāk, kad sāku jāt, darīju visu ko. 10 - 12 gadu vecumā ar savu Igaunijas šķirnes poniju piedalījos skriešanās sacensībās. Tur es uzzināju, kas ir jāšanas skarbā puse - nekontrolēts ātrums, traumas, asinis. Jā, pat - nāve. Kaut arī rezultāti bija labi - parasti tikām pirmajā trijniekā - es to pārtraucu, kad pamanīju, ka manam zirgam labāk patīk vērot citu zirgu skriešanos, nekā pašam piedalīties. Esmu arī lekusi un startējusi zemāka līmeņa iejādes mačos.

- Un ko Tev patīk darīt vislabāk?

- Jāt ar zirgu. Tieši tā - „ar zirgu” nevis „uz zirga”. Vai drīzāk nevis jāt, bet gan būt ar zirgu, komunicēt ar zirgu. Redzēt, cik lielu sapratni var panākt mūsu sugu starpā.

- Kas ir Tavas filozofijas pamatelementi?

- Pamatu pamatos tā ir simbioze - ko zirgs var dot man un ko es varu dot zirgam. Runājot par pirmo daļu, es vienmēr esmu jutusi, ka mans cilvēka ķermenis ir pārāk vājš. Skolā, kārtējot fizikultūras ieskautes, man vienmēr bija jādomā, cik ātri es varētu skriet un cik augstu lekt kopā ar zirgu. Zirgi man dod šo spēku, viņi man ļauj justies kā supersievietei. Ko es varu dot zirgam? Mūsdienās zirgiem visbiežāk ir atņemts tas, kas tos padara par zirgiem - bars un brīvība. Neierobežotas kustības, jušanas, domāšanas, instinktu un izpausmes jeb runas brīvība. Zirgam ir svarīgi justies sadzirdētam. Tādēļ viens, ko cilvēks var dot zirgam, ir bars. Tomēr vienmēr jāatceras, ka cilvēkam ir jābūt ļoti ziņošam, pieredzējušam un garīgi stipram, lai uzņemtos zirga bara locekļa lomu. Ja cilvēks šajā divu galvu barā ir absolūts līderis, tad viss ir kārtībā. Tad cilvēks dod zirgam aizsardzību,

gādību, attiecības, gandarījuma sajūtu, pārliecību par sevi, drosmi. Cilvēks dod zirgam sapratni, sajūtu, ka viņam ir tiesības paust viedokli, ka viņš ir sadzirdēts un saprasts. Cilvēkam ir jādod zirgam jāšanas un darba prieks. Ir svarīgi, lai zirgam pēc treniņa būtu priecīgas acis.

- Vai Tev kādreiz ir bijis grūti saprast zirgu?

- Katru dienu (*smejas*). Bet tāpēc ir jāstrādā. Tāpēc es zirgam dodu izpausmes brīvību, brīvību mani mācīt.

- Vai Tev kādreiz ir nācies saskarties ar zirgu vai situāciju, kas Tev liek padoties?

- Nekad. Kaut ko neizdarot līdz galam, tiek salauzta cilvēka ticība saviem spēkiem. Bet zirgu klātbūtnē to nedrīkst atļauties, viņi to tūlīt jūt. Un tad viss darbietilpīgais cieņas un uzticības būvēšanas ceļš ir jāsāk no jauna. Reiz ASV man vajadzēja iedabūt *fūrē* kādu ķēvi. Tā bija ļoti gudra ķēve un ļoti noskaņota *pret* cilvēku. Es nocīnījos ar viņu vairāk kā sešas stundas, kamēr viņa beidzot iekāpa *fūrē*. Bet viņa iekāpa ar pēcusi pa priekšu. Atbraucot atpakaļ uz Igauniju, šī pusuzvara mani grauza divus gadus. Tad es atradu iespēju pie šīs lietas atgriezties, lai to pabeigtu. Nesteidzoties, soli pa solim, sākotnēji pat netuvojoties *fūrei* - beigu beigās, mums izdevās.

- Tu visdažādākajās kombinācijās lieto dažādu aprīkojumu, ieskaitot seglus, iemauktus ar trenzi, apaušus, auklu. Citreiz Tu neizmanto vispār neko, izņemot pati savu līdzsvaru un ķermeņa valodu. Kurš palīgīdzeklis Tev pašai patīk vislabāk?

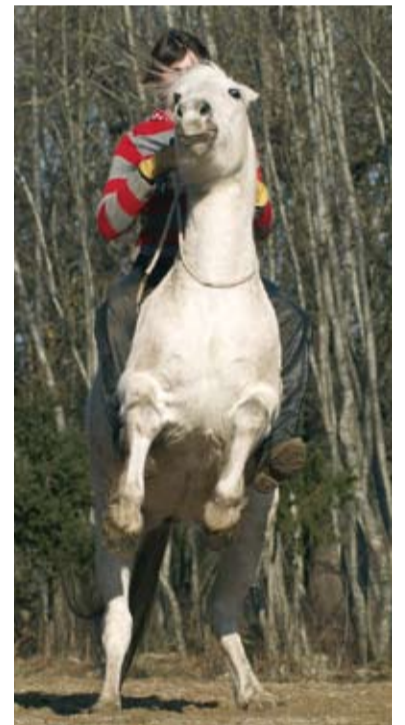
- Šobrīd mans mīļākais instruments ir steks. Bet es to nekad nelietoju, lai sodītu - tas ir tikai manas rokas pagarinājums, kas ļauj skaidrot zirgam, ko es vēlos, nemainot pašas līdzsvaru. Manā šī brīža zināšanu un pieredzes līmenī tas ir adekvāts instruments. Bet vispār, aizraujoties ar palīgīdzekļiem, ir risks, ka zirgs sāks klausīties palīgīdzekļos, nevis cilvēkā. Savukārt cilvēks kontrolēs tikai zirga ķermeni, nevis tā prātu.

- Vai Tev ir autoritātes?

- Jā, Tonijs Hernandezs, lielisks ASV kovbojs. Viņš ir Reja Hanta, brāļu Dorransu un Brūsa Grantas ideju piekritējs. Patiesībā viņš ir tas, kurš lika pamatus manai filozofijai un pārliecībai, ka šī varētu būt mana nodarbošanās uz visu mūžu.

- Tu apmāci arī cilvēkus?

- Jā, tas sākās, kad biju vēl 9. klasē. Cilvēki redzēja, kā es strādāju un sāka uzdot jautājumus, vaicāt viedokli. Atceros pirmo reizi - kāda meitene man teica: „Es gribu jāt tāpat kā Tu. Iemācīsi?” Sākumā man vispār nepatika strādāt ar cilvēkiem. Tad es aizvien vairāk sāku pievērsties viņu domāšanas veidošanai. Tagad vispirms strādāju tikai ar zirgu, un tad ar zirgu un viņa jātnieku kopā. Dažreiz, lai cilvēks labāk sajūtu, kādai ir jābūt mijiedarbībai, stunda notiek ar manu zirgu, kas ir atbilstoši apmācīts. Svarīgi, lai cilvēkam būtu jautājumi un dziņa saprast, jo visa lietas būtība slēpjas tieši cilvēkā. Zirga problēmas patiesībā visbiežāk izrādās jātnieka problēmas. Atceries „Zirgu vārdotāju”: „Es nepalīdzu cilvēkiem risināt zirgu problēmas, es palīdzu zirgiem risināt cilvēku problēmas”. Cilvēka izpratne un izjūta ļauj atrisināt vissarežģītākās situācijas cilvēka - zirga attiecībās. Un mana gandarījuma balva ir prieks zirga acīs.

- Tu apmāci arī cilvēkus?

Astotā dimensija

Darja Tihomirova, foto Dainis Matisons

Manēžā valda savilņojošs klusums. Tad ieskanas mūzika un sākas priekšnesums. Jātnieks nekustina ne pirkstu, bet zirgs dejo mūzikas ritmā: soļi, rikši, lēkši, gan plašāki, gan īsāki, volti un apstāšanās, sānu kustības – viss ir tik precīzi un ritmiski. Skatītājam nerodas ne mazāko šaubu, ka viņa priekšā ir izcilis iejādes meistars.

Tāds bija arī mans iespaids, kad 2002. gadā skatījos televīzijas tiešraidi no Sidnejas, kur rādīja paralimpiskās iejādes sacensības. Sportistu sauca Jups Stokkels, viņam nebija vienas kājas un pretējās rokas. Bet to varēja manīt tikai ar zinātāja aci, jo zirgs viņa vadībā kustējās izcili.

Paralimpiskās spēles ir visaugstākā līmeņa sacensības elites sportistiem ar invaliditāti, un tas ir otrais lielākais olimpiskais sporta pasākums pasaulē uzreiz aiz olimpiādes. Vārds „paralimpiskās” ir cēlies, apvienojot trīs vārdus: latīņu *par* (tāds pats; vienāds), grieķu *para* (blakus; tieši līdzās) un *olimpisks*, jo paralimpiskās spēles tiek organizētas paralēli olimpiskajām.

Paralimpiskās kustības galvenais uzdevums ir sapulcināt kopā sportistus no visām pasaules malām un dot iespēju tiem sacensties. Šo spēļu dalībnieki ar savu sniegumu piesaista un iedvesmo visas pasaules iedzīvotājus virzīties uz priekšu un nepadoties nekādu grūtību priekšā, kā arī sasniegt sportisko izcilību, iedvesmot un piesaistīt visu pasauli.

Šo sacensību mērogs strauji paplašinās. Pirmajās vasaras paralimpiskajās spēlēs Romā (Itālija) 1960. gadā startēja 400 sportistu no 23 valstīm, savukārt 12. vasaras spēlēs Atēnās (Grieķija) 2004. gadā bija jau teju 4000 sportistu no 127 dalībvalstīm. Uz pirmajām ziemas paralimpiskajām spēlēm Orņšeldsvikā (Zviedrija) 1976. gadā ieradās 250 cilvēku no 14 valstīm, bet uz 9. ziemas paralimpiādi Turīnā (Itālija) 2006. gadā – jau 535 sportisti no 40 valstīm. Arī sacensību popularitāte kļūst arvien lielāka. Paralimpiskajās spēlēs Nagano (Japāna) 1998. gadā skatītāju skaits sasniedza 151 376 un spraigākos notikumus visai pasaulei atspoguļoja 1468 žurnālisti.

Iejāde paralimpiskajos sporta veidos tika iekļauta 1991. gadā, un jau 1996. gadā Atlantā

piedzīvoja savu olimpisko debiju. Kopš 2006. gada 1. janvāra paralimpiskā iejāde pārgāja Starptautiskās Jāšanas federācijas pārziņā un kļuva par tās astoto oficiālo sporta veidu.

Par to, kas notiek ar paralimpisko iejādi Latvijā, runājam ar Latvijas Jātnieku Federācijas (LJF) prezidentu Agri Blauu.

- Kas pamudināja LJF pievērst uzmanību šai disciplīnai un uzņemties tās vadību?

- Latvijā paralimpiskā iejāde mūsu uzmanības lokā ir nonākusi apmēram pirms gada, kad mēs pamanījām, ka ir parādījušies sportisti ar invaliditāti, kuri aktīvi trenējas un ir gatavi piedalīties sacensībās. Redzot šo aktivitāti, mes ne tikai esam gatavi, bet tas pat ir mūsu pienākums ņemt viņus savā pārraudzībā, rīkot viņiem sacensības un visādā veidā atbalstīt. Tas, ka pieņemām paralimpisko iejādi savas federācijas pārziņā, ir, manuprāt, ļoti pozitīvi, jo apliecina: šī

disciplīna ne ar ko nav mazāk vērtīga par pārējam jāšanas sporta disciplīnām.

- Vai jums ir zināms, cik daudz Latvijā ir šādu sportistu?

- Tā kā paralimpiskā iejāde mums pagaidām ir jaunums un nav bijušas vēl nevienas oficiālas sacensības, mēs neesam apzinājuši visus šos sportistus, bet man ir zināms, ka to varētu būt apmēram desmit. Bet, ja pat šis skaitlis būtu stipri mazāks, kaut vai divi, trīs cilvēki, viņiem tāpat ir jānodrošina iespējas trenēties un startēt.

- Kādi ir LJF tuvākie plāni attiecībā uz paralimpisko iejādi?

- Mēs esam gatavi sadarboties ar visiem klubiem, kur trenējas sportisti ar invaliditāti un notiek sacensības paralimpiskajā iejādē. Latvijas Jātnieku federācija atbalstīs šīs aktivitātes arī finansiāli. Mums ir plānots jau šogad rīkot pirmās valsts mēroga oficiālās sacensības. Iespējams, mēs piesaistīsim tās vienam no iejādes čempionāta posmiem.

- Kā zināms, jebkurš paralimpiskais sporta veids paredz īpašu specializāciju tiesnešiem un klasifikatoriem. Vai Latvijā šādi speciālisti ir?

- Jā. Mēs esam sagatavojuši divus tiesnešus. 2007. gada maijā Starptautiskās jātnieku federācijas rīkotā seminārā Maskavā Natālija Šakurova un Anita Mangale apguva nepieciešamo tiesāšanas specifiku, saņēma sertifikātus un šobrīd ir gatavas tiesāt arī paralimpisko iejādi. Man ir zināms, ka arī Latvijas paralimpiskā komiteja ir sūtījusi savus speciālistus uz klasifikatoru kursiem. Tātad mums ir viss nepieciešamais, lai rīkotu sacensības valsts līmenī.

- Kā jums šķiet, vai Latvijas jātnieku sabiedrība ir gatava pieņemt šo disciplīnu kā līdzvērtīgu?

- Protams! Manuprāt, tas ir brīnišķīgi, ka arī sportisti ar invaliditāti trenējas iejādē, un esmu pārliecināts, ka jātnieku sabiedrība to atbalsta un ir gatava pieņemt šos sportistus savā aprītē kā līdzvērtīgus sporta biedrus. 🐾

Zviedru Birzes zirgi

Dace Štrausa teksts un foto

Saimniecības īpašnice Rūta ir dzimusi Latvijā, taču augusi un dzīvo Zviedrijā, kur strādā par skolu psiholoģi. Kaut arī pati uz dzīvi Latvijā pārcēlusies nav, tomēr palielais zirgu ganāmpulks šeit ir atradis savas mājas. Rūta uzskata, ka viņai ir ļoti paveicies, jo zirgus aprūpē un kopj patiešām augsti mācīta zirgkopības speciāliste Ildze Mašinska, uz kuru var droši paļauties. Viņai jau ilgus gadus palīdz Harijs.

Iegādājoties angļu tīrasiņu ķēvi no Īrijas, kurai piedzima kumeļš Windesti (ķēve), kas Oksā (Oaks) ieguva

otro vietu, Rūta savu karjeru sāka kā zirgaudzētāja. Tagadējā ganāmpulkā visas ķēves, kuru vārds sākas ar "Wind-", ir Windesti pēcnācējas.

Latvijas staļļos Rūtai ir arī zviedru sporta zirgu ģimenes F4 pārstāves, kuru saknes ir Hanoverē. Viena no labākajām ķēvēm Rassasine Zviedru Birzes ganāmpulkā piedzima, kad viņas mātei Cocettei jau bija 16 gadi. Ja Rūta nebūtu atradusi zirgu ģinekoloģi Kerstini Dareniusu (Kerstin Darenius), tad pilnīgi iespējams, ka Rassasine nemaz nebūtu nākusi šai pasaulē.

Pašai Rassasinei līdz šim ir piedzimuši jau piecpadsmit kumeļi un šogad gaidāms vēl viens. Daži no šīs ķēves kumeļiem ir patiešām izcili sportisti. Tā dēls Cor de Son 2001.gadā uzvarēja jaunzirgu pasaules čempionātā Zangershaidē. Otrs dēls Querides ar jauniem jātniekiem piedalās un arī uzvar augsta ranga sacensībās Zviedrijā. Vēl viens dēls Irasirs veiksmīgi sācis savu „karjeru” Latvijā kopā ar jātnieku Andi Vārnu.

Rūta Rasiņa un Andis Vārns. Saruna pēc Irasira uzvaras CSI-W Rīga sacensību laikā 2006. gadā

Izvēloties pāri savām ķēvēm, Rūta rīkojas kā īsts kombinators, rūpīgi pārdomā katru iespēju, pamatīgi izpēta ērzeļu senčus un pēcnācējus. Taču, lai kombinācija būtu veiksmīga, ir nepieciešama informācija par ērzeļiem, kā arī sekmīgāko jātnieku domas par ērzeļu pēcnācējiem. Šāda informācija Latvijā ļoti pietrūkst. Tādēļ, lai būtu drošāka par iznākumu, Rūta izmanto arī iespējas, ko dod mākslīgā apsēklošana. Tad var izvēlēties pārbaudītas vērtības, piemēram, Rassasines meitai Cardento tika izvēlēts jau pasaules slavu ieguvušā ērzeļa Cornet Obolensky dēls Corlensky.

Latvijas zirgkopībā Rūta saskata daudz pozitīva – uzmanība no zirgaudzētāju biedrību puses, valsts subsīdijas par kumeļiem un jaunzirgiem utt.. Tomēr pieredzējusi zirgaudzētāja ir pārliecināta, ka Latvijā zirgu audzēšanā pārāk maz tiek izmantotas mākslīgās apsēklošanas dotās iespējas.

Zviedrijas zirgu audzētāji jau neskaitāmas paaudzes plāno un pārbauda, lai šķirnes turpinātājs būtu ne tikai ar labām darba spējām, bet arī ar teicamu eksterjeru, kas Latvijas zirgiem ne vienmēr ir augstā līmenī. Rūta ir pārliecināta, ka Zviedrijā būtu vērts iegādāties kādu ērzeli vai pat kumeļu, kas potenciāli varētu kļūt par labu vaislas ērzeli. Viņa ļoti labprāt gribētu piedalīties kādas Latvijas zirgkopībai noderīgas, jaunas „zvaigznes” meklēšanā Zviedrijas Karalistē. Latvijas zirgu tipam būtu jākļūst modernākam. Rūta uzskata, ka arī tiem, kas zirgus audzē, jāamācās izmantot iespējas, ko dod mūsdienu zinātne. 🐾

Ķēve un kumeļš

Evija Reine, foto Nadina Zavadilika

Dzemdību tuvošanās pazīmes

Grūsnības laikā, kas ilgst vidēji 340 dienas, ķēves organismā notiek lielas pārmaiņas, kas savu kulminācijas punktu sasniedz grūsnības beigās. Īsi pirms dzemdībām dzīvniekam var novērot pārmaiņas, kas liecina par to tuvošanos:

1. Pirms dzemdībām atslābst saites, kas savieno cietos dzemdību ceļus veidojošos kaulus, tādēļ atsevišķi dzemdību ceļu kauli kļūst vaļīgāki, īpaši krusta kauls. Platās bļodas saites pagarinās un atslābst, iekrītas gūžas muskulatūra, palielinās astes bedrītes, bet astes sakne it kā paceļas uz augšu. Par cik ir atslābušas saites un gūžas muskulatūra, kauliem ir lielāka iespēja kustēties, kas stipri atvieglo dzemdību procesu.
2. Grūsnības beigās grūsnā dzemde spiež uz apakšējo un sānu vēdera sienu, tāpēc vēders nokarājas uz leju un stipri palielinās apjomā, iekrītas tukšumi.
3. Var novērot ārējo dzimumorgānu pietūkumu, palielinās un pagarinās kaunuma lūpas.
4. Nedēļu pirms dzemdībām ķēvei tesmenis piepildās ar pirmpienu. Piens iežūst pupa kanālā un pupa galotnē, veidojot iedzelteni pelēku krevelīti jeb tā saucamo „vaska korķi”.
5. Grūsnības beigās tūska parādās ne tikai ārējos dzimumorgānos, bet nedaudz arī tesmenī, pavēderē un pakājkājās. Tūska ir izteiktāka jaunām ķēvēm pastaigu trūkuma gadījumā.
6. 6. Pēdējās grūsnības dienās novēro nelielu ķermeņa temperatūras pazemināšanos (par 0.5-1°C).
7. Nemiers, celšanās, gulšanās, mīņāšanās, dzemdes kakla gļotu „korķa” sašķidrināšanās un tā izdalīšanās garu, staipīgu stīgu veidā no ārējiem dzimumorgāniem – tas viss norāda, ka dzemdības jau sākušās.
8. Dzemdību tuvošanās pazīmes parasti parādās 2-3 dienas pirms dzemdībām, retos gadījumos - pat 2 nedēļas pirms dzemdībām (izņemot gļotu izdalīšanos no ārējiem dzimumorgāniem).

Ne visi dzīvnieki uzrāda šīs klasiskās dzemdību tuvošanās pazīmes, kas ir normāla parādība.

Dzemdības

Dzemdību procesā izšķir trīs stadijas:

1. **Atvēršanās stadija** – tā sākas ar dzemdes muskulatūras vilņveidīgām kontrakcijām dzemdes ragu galos un platajās saitēs. Dzemdību procesam sākoties kontrakcijas ir vājas, kas pastiprinās. Ķēvēm šajā laikā var novērot kolikām līdzīgas pazīmes: tās kļūst nemierīgas, mīņājas, staigā, skatās uz vēderu, guļas un ceļas, svīst. Ķēvei atvēršanās stadija ilgst 3 līdz 48 stundas, kuru pat reizēm nevar pamanīt.
2. **Izvadīšanas stadija** – seko atvēršanās stadijai. Ķēvei tā ir īsa un ilgst 5 līdz 20 minūtes. Pēc dzemdes kakla kanāla atvēršanās makstī ienāk bārkstainā augļa sega, kuru no iekšpuses izklāj urīna sega. Bārkstainā sega ātri plīst, jo tā ir saistīta ar dzemdes gļotādu un nav elastīga. Urīna sega plīst makstī vai tūlīt pēc parādīšanās ārā no ārējiem dzimumorgāniem. Pēc augļa ūdeņu noplūšanas ķēvēm sākas ļoti stipra dzīšanās un notiek augļa izvadīšana no

dzemdību ceļiem. Ķēves dzemdē gan guļus, gan stāvus. Urīna segai seko alantoamnijs, kas plīst. Ķēvēm šī alantoamnijs sega mēdz būt stipra, tāpēc kumeļš var piedzimt pilnīgi apņemts ar šo segu, kura plīst, kad kumeļš sāk spārdīties pēc piedzimšanas. Ja kumeļš ir vājš un nespēj pārplēst alantoamnijs segu, tad ir iespējama kumeļa nosmakšana. Ķēvei vai kumeļam ceļoties kājās, nabas saite pati pārtrūkst pirmajās piecās minūtēs pēc piedzimšanas. Ja tā neplīst, jāveic tās pārraušana (pārgriešana rada spēcīgāku asiņošanu, tāpēc nabas saites neplīšanas gadījumā izvēlieties to pārraut).

3. **Augļa segu izdzīšanas stadija** – tūlīt pēc augļa piedzimšanas no dzemdes izlist augļa ūdeņu atliekas un nedaudz asinis, kas izdalījušās no pārrautās nabas saites, augļa segas asin-svadiem un iespējamām nelielām traumām dzemdību ceļos. Seko neliela pauze, ķēve kļūst mierīga, apstājas dzīšanās, kam seko augļa segu atdalīšanās. Šajā stadijā pamatā darbojas dzemdes muskulatūra un tikai nedaudz vēdera prese. Ķēvēm augļa segu izdalīšanas stadija ir īsa un ilgst no 30 minūtēm līdz pusotrai stundai. Bieži augļa sega atdalās kopā ar augli.

Ķēvēm pēcdzemdību periods ilgst 2 - 3 nedēļas. Notiek strauja dzemdes muskulatūras savilkšanās un tās restrakcija. Jau pirmās 24 stundas pēc dzemdībām dzemdes apjoms ir samazinājies līdz pat pusei no iepriekšējā stāvokļa.

Kumeļu aprūpe pēc dzemdībām

Pirmo klīnisko jaundzimušā kumeļa izmeklēšanu veic īpašnieks, zirgkopējs, „vaktētājs”, kam būtu nepieciešams zināt dažus svarīgus faktus par jaundzimušo.

- Pirmie elpas vilcieni pēc rakstura ir drudzaini, spazmatiski un krācoši, lai nodrošinātu plaušu piepildīšanos un relatīvu karbona dioksīda pieaugumu un hipoksēmiju, kas ir saistīta ar normālām dzemdībām.
- Aktivām jābūt gan ieelpas, gan izelpas kustībām.
- Elpošanas frekvence nekavējoties pēc piedzimšanas ir līdz 75 elpas vilcieniem minūtē, kas pirmajās dzīves stundās nokrītas līdz 40 - 35x/min.
- Lielākoties gadījumu notiek spontāna nabas saites pārplīšana pirmajās 5 - 6 minūtēs pēc dzemdībām, kumeļam vai ķēvei ceļoties kājās.
- Pēc nabas saites pārplīšanas jāveic nabas saites dezinfekcija, lietojot 2% povidona joda šķīdumu vai 0.5% hlorheksidīna šķīdumu.
- Apstrādājot nabas saiti, vēlams lietot cimodus, tādā veidā profilaktējot infekcijas iekļūšanu nabā.
- Labāk ir veikt nabas saites pārraušanu nekā pārgriešanu, jo griežot novēro lielāku asiņošanu.
- Jaundzimušie kumeļi sāk celties kājās vidēji 5 - 10 minūtes pēc piedzimšanas, tas ceļas kājās ātri un pārvietojas droši.
- Kumeļi labi stāv kājās 1 - 2 stundas pēc dzimšanas un ir spējīgi veikt straujas kustības 2 - 4 stundas pēc dzimšanas.
- Pirmā doma, ar ko kumeļš ceļas, ir paēst.

- Kad tiek atrasts piena dziedzeris, tas ieņem sev vēlamo pozīciju un sāk efektīvi zīst un norīt pirmpienu (colostrum).
- Jaundzimušajam pirmajās stundās pēc piedzimšanas ir jāpalīdz gan atrast, gan satvert ķēves piena dziedzerus.
- Pirmpiena uzņemšana ir svarīga imunitātes veidošanai un enerģijas ieguvei, jo kumeļš piedzimst ar ļoti vājām enerģijas rezervēm.
- Pirmajās stundās pēc piedzimšanas pirmpiens ir bagāts ar imunoglobulīniem, īpaši ar imunoglobulīnu G.
- Kumeļam būtu vēlams saņemt pirmpienu 1 - 2 stundu laikā pēc dzimšanas.
- Mekonijs sastāv no norīta amnija šķidruma un šūnu atliekām.
- Defekācija norisēs dažas stundas pēc dzimšanas un pirmpiena uzņemšanas.
- Sākumā mekonijš ir pelēks, tumši brūns, lipīgas konsistences, bet vēlāk jau kļūst dzeltenīgs un vairāk šķidrās konsistences.

Pirmo 72 dzīves stundu fizioloģiskie rādītāji

Laiks	Ķerm. T° (C°)	Pulss (x/min)	Elpošana (elp. kust. x/min)	Piezīmes
0-1 min	37.5	70-80	70	Hipoksija, augļa segu plīšana, pirmā ieelpa un izelpa, galvas kustības.
2-30 min	38.0	120-140	50	Nabas saites plīšana, centieni piecelties, zīšanas reflekss.
1-12 h	38.0	140-150	40	Mekonijs izvadīšana, urinēšana, aktivitātes, apkārtnes izziņāšana.
12-18 h	38.0	110-120	35	Mātes un kumeļa saites izveide, pāreja no pirmpiena.
24-48 h	38.0	90-100	30	Muskulatūras aktivitātes paaugstināšanās, pēdējā mekonija izvade.
48-72	38.0	60-80	20	Pilnīga orientācija apkārtnē vidē.

Kumeļmātes apkopšana pēc dzemdībām

Ne mazāk svarīga ir kumeļmātes apkopšana pēc dzemdībām:

- Dienu pirms kumeļa piedzimšanas būtu vēlams kumeļmātes piena dziedzerus nomazgāt ar siltu ūdeni un nosusināt, lai mazinātu kumeļa risku saslimt.
- Tuvojoties dzemdībām, vēlams apsaitēt kumeļmātes asti (elastīgā saite, medicīniskā marles saite) un nomazgāt ārējos dzimumorgānus ar siltu ūdeni, nosusināt tos (nekādā gadījumā nelietot ziepes, tas kairina ārējos dzimumorgānus, var rasties vietēja alerģiska reakcija).
- Pēc dzemdībām ļaut kumeļmātei pagulēt, bet, ja tā neceļas ilgāk par 10 - 15 minūtēm, ir jāsāk uztraukties.
- Jāvēro, vai kumeļmāte adekvāti reaģē uz kumeļu - neizrādot agresiju. Šāda agresija bieži ir jaunām, pirmo reizi dzemdējušām ķēvēm.
- Placenta ķēvei atdalās 30min - 1,5h laikā.

Viva Italia!

Inese Ruskule

Tā dzīvē sagadījās, ka avīzes *Zirgu Pasts* redakcijas komandai (Nadīnai Zavadilikai, Jolantai Lapiņai, Inesei Ruskulei un Dacei Štrausai, kura mūs atbalstīja vairāk morāli) bija jāpierāda sevi ne tikai avīzes veidošanā, bet arī citā atbildīgā pasākumā. Pēdējā laikā publika bieži redz zirgu līdzdalību dažādākos pasākumos – dziedātāja Laura Reinika koncertā, televīzijas šovā *Zvaigžņu lietus* u.c.. Arī itāļu mūzikas koncertā, kas notika šī gada 8.martā *Arēnā Rīga*, rīkotājs *Stefany Show Business* vēlējās, lai koncerta atklāšanā piedalītos zirgs. Galvenais šī priekšnesuma izpildītāja uzdevums bija nodrošināt atklāšanā pajūgu, kurā būtu iejūgts stalts zirgs. Tam bija jābūt drosmīgam, lai spētu paiet garām spēcīgiem atskaņotājiem un iziet cauri ne pārāk platām ejām starp skatītāju rindām. Sākumā šāds izpildījums šķita nereāls, jo bija diezgan augstas prasības un nopietns izaicinājums. Kaut gan ar zirgiem ir nācies piedalīties daudzos un dažādos pasākumos, tomēr pajūga dalība vairāku tūkstošu cilvēku lielā auditorijā šķita neīstenojama. Turklāt nebija ne jausmas, kurš zirgs varētu būt piemērots šāda veida pasākumam. Tomēr pēc ilgākām pārdomām kopā ar *Stefany Show Business* pārstāvjiem secinājām, ka ir tāds zirgs, kurš varētu īstenot organizētāju vēlmes – Krievijas rikšotājs vārdā Princis. Princis ir 11 gadus vecs ērzelis, kura asinīs lielākoties plūst Krievijas rikšotāju asinis un kurš ir dzimis Latgalē – Ludzas rajona Ciblas novadā. Zirga īpašniece ir Sandra Soikāne. Kad pastāstījām Sandrai par šo ideju, sākumā telefona klausulē bija neliels klusuma brīdis, taču ātri vien atskanēja atbilde: *“Princis to izdarīs! Viņš taču pagājušā gada vasarā piedalījās Ludzas deju svētku atklāšanā, kad pasākuma vadītāja, sēdēdama Prinča mugurā, teica atklāšanas runu.”* Par iespēju īstenot šo priekšnesumu jāpateicas arī Tatjanai Martinsonei, kura bija tik pretimnākoša un uz šo pasākumu iedeva divričus, kurus ikdienā izmanto rikšotāju trenēšanai. Divriči bija jāpārveido par krāšņiem *Cēzara* ratiem.

Rati tika pārveidoti un zirgs atvests. Varējām sākt mēģināt ieiešanu arēnā – gar skatītājiem novietotajiem krēsliem. *„Cavallo!”*, bija pirmais vārds, ko dzirdējām, kad ar Princi iegājām hallē. Pat itālieši bija pārsteigti, ieraugot zirgu. Princis uzvedās ļoti labi, jo īpaši klusumā. Skaļā mūzika gan satrauca zirgu, bet mēs vairākas reizes izmēģinājām iecerēto ceļu, kas bija jāveic koncerta atklāšanas brīdī. Kad atpūtāmies gaitenī, pie mums nāca klāt gan itālieši, gan arī latvieši, galvenokārt, lai pacienātu Princi ar kādu kārumu. Koncerta organizētāji pat bija gatavi braukt uz veikalu pēc burkāniem, lai pacienātu drosmīgo zirgu. Aizvedot Princi mājās, mēs smejoties Sandrai teicām: *„Nu skaties, vai tagad tavs Princītis sapratīs, kad runāsi latgaliski, viņš jau apradis uz klausīt cilvēkus itāļu valodā!”* Kā gan nepaliksi lepns, ja staigā starp tādiem slaveniem itāliešu mūziķiem kā **Al Bano, Matia Bazar, Pupo un Drupi**.

Piedāvājam Nadīnas atskatu uz šo pasākumu:

- *“Nadīna! Mēs ar Jolantu Tevi ielūdzam uz koncertu 8.martā Arēnā Rīga,”* – telefonsarunā jautri paziņo man Inese.

Jāsākas koncertam. Tumsa, trīc rokas, uz sejas dzelzains smaids. Valda panika, bet citi to pat neizjūt un nesaprot. Daudzi cilvēki pat nenojauš, ko nozīmē būt atbildīgam par visiem apkārtesošajiem, par mums uzticēto darbu.

Es čukstu: *“Labs zirgs, labs, Princīt, labs.”* Par sevi vairāk nedomāju. Priekšā ir 5 tūkstoši skatītāju, ratos *Cēzars*, man rokās groži. Es ticu sev, ticu zirgam, ticu cilvēkiem sev apkārt. Bez tā nekur. Es vienmēr ticu, ka paļauties var tikai uz sevi un veiksmi.

No galvas iemācījusies trajektoriju, es, ar acīm ieurbusies zirgā, eju pa miglu. Jātur ar visu spēku. Vienu brīdī zirgs paklupa un „uzvilkās” vel vairāk. Apturēju. Stāvam. Aiz zirga galvas parādās Jolantas smaids, kas ir tik pat nostiepts kā man. Abas sev sakām: *“Mēs varam.”* Un ejam tālāk.

Nezinu no kā mēs baidījāmies vairāk – no tā, ka varam kādu tuvu sēdošu skatītāju „pakert līdzī” vai ka kādai ļoti svarīgai personai priekšā Princis uztaisīs zirgābolu kūciņu. Kamēr *Cēzars* teica atklāšanas runu, mēs citīgi stāvējām skatuves priekšpusē. Pēc svinīgās runas *Cēzars* veikli ieleca ratos un Princis saprata, ka jādodas uz izeju. Bija ko pacīnīties. Priekšā ir arēnas šaurākais pagrieziens starp skatītājiem un televīzijas kameras ceļamkrānu. Zirgam otrā pusē slēpojoša Jolanta, un aukstas asaras man acīs. Nervi.

Ar Dieva palīdzību mēs tiešām tikām cauri šaurajai izejai. Priekšā soļojošie romieši lika Princim turēties aiz viņiem atsperīgā pasāžā. Pēdējais likums uz izeju ir veikts. Visi veseli, nu jau priecīgi un, visticamāk, pat laimīgi. Es apķēru mūsu varonīti Princi, Inese, kura visu izrādes laiku nosēdējusi vestibilā (pieļāuju, ka bezsamaņas stāvoklī), apķer mani. (Ineses piezīme: *„Nosēdēt nevarēju, staigājot pa gaiteni, visu laiku domāju, ka visam taču jāizdodas, citādāk taču nevar būt!”*). Jē jē.. mēs to izdarījām. Visi kopā izdarījām. Mēs esam komanda!

Kā bija sākumā? Kad es ierados arēnā, sajutos kā cirka mēģinājumā – vestibils smaržoja pēc zirga un

Cēzara svinīgā runa.

Sandra kopā ar princi zirgu rikšošanas sacensībās Ludza – 830. Iespējams, ka pati saimniece Sandra nekad nebija pat sapnī noskatījusi – kur kādreiz būs viņas Princītis. Ikdienā šis Krievijas rikšotāju ērzelis veic visus lauksaimniecības darbus un zirgu rikšošanas sacensību sezonā tiek gatavots kārtējām sacīkstēm.

tīrīšanas līdzekļiem, visur skraidīja cilvēki. Gaitenā galā parādījās Inese ar Princi. Tap tap tap.. soļu skaņa pa flīzēm. Tāda apburoša skaņa. Kādam acīs jau ir stress, bet man galvā joprojām nenokārtotais eksāmens filozofijā. Līdz koncerta sākumam es prātoju, ka vienmēr viss ir izdevies, lai cik atbildīgi pasākumi nebūtu bijuši, tad jau arī šoreiz viss būs kārtībā. Zināju, ka visu paveiksim labi, jo mēs esam stipra komanda.

Tā nu mēs pārbaudījām gan savas, gan arī zirga spējas. Esam piedalījušies daudzos pasākumos ar zirgu, tomēr neesam redzējuši tādu iejūtību un sapratni kā no Venta Didzus (*Stefany Show Business*). Viņš mums palīdzēja un darīja visu maksimālo, lai šis priekšnesums un viss koncerts izdotos, lai cilvēki atpūstos. Cerams, ka šī nebija pēdējā reize, kad re-dzam zirga klātbūtni masveida pasākumā, un vēl ne reizi vien redzēsim patīkami izbrīnītas skatītāju sejas un dzirdēsīm: *„Klausies, bet tur taču ir zirgs... bet tas patiešām ir īsts zirgs!”*

Foto: Arkādijis Gluhihis

Vents Vidzus, Matia Bazar un tulks.

Foto: Arkādijis Gluhihis

Īslandes zirgi/Icelandic horses/Íslenskir hestar

Līga Liepiņa, foto no personīgā arhīva

Īslandes zirgi ir viena no pasaulē senākajām šķirnēm. Pirmie zirgi Īslandē ieradās no Skandināvijas kopā ar vikingiem pirms vairāk kā 1000 gadiem. Pateicoties Īslandes ģeogrāfiskajam stāvoklim, Īslandes zirgi ir saglabājuši savu šķirnes tīrību. Un jau no seniem laikiem pastāv likums, ka Īslandē nedrīkst ievest arī tos zirgus, kas, piemēram, pārstāv Īslandi *World Championships for Icelandic Horses*. Tas ir arī iemesls, kāpēc pasaules čempionāts nekad netiek rīkots Īslandē. Laika gaitā zirgi nedaudz tomēr ir mainījušies pēc izskata, agrāk tie augumā bija mazāki un drūknāki, bet tagad tiem ir garākas kājas, izteiktāks kakls un tie ir arī graciozāki. Viennozīmīgi šie zirgi ir saglabājuši savu izturību.

Īslandes zirgi ir unikāli tajā ziņā, ka bez parastajām gaitām, soļiem, rikšiem un lēkšiem, vēl ir divas citas gaitas: *tölt* un *pass*, kas ir iedzimtas un parādās jau kumeļa vecumā.

Tölt – tā ir ļoti ērta gaita, kad jātnieks, zirgam rikšojot nekratās. Taču līdzīgi kā rikšos ir gan lēns/sakopots *tölt*, gan vidējs un paplašināts. *Tölta* gaitā zirgs ceļ augstu priekškājas, arī galva ir augstāk kā rikšos, bet pēcpuse un pakaļkājas tiek savāktas zem sevis. Lai zirgam būtu vieglāk *töltot*, Īslandes zirgiem seglus liek nedaudz tālāk no skaušta, līdz ar to jātnieks sēž ne tik ļoti uz priekšu, un jābūt visu laiku kontaktam ar zirga muti. Lai vieglāk būtu izprast, kā zirgs liek kājas *töltā*, pieņemsim, ka Nr. 1 - kreisā pakaļkāja, Nr. 2 - kreisā priekškāja, Nr. 3 - labā pakaļkāja, Nr. 4 - labā priekškāja. Kad zirgs *tölt*, takts, kas skan, ir 1-2-3-4-1-2-3-4-1-2-3-4.

Tölt.

Pass/Flying Pace/Skeið – *Pass* gaitu bieži vien salīdzina ar aidu, jo *passā* zirgs vienlaicīgi liek vienas un tās pašas puses kājas, tas nozīmē, ka *pass* ir divu taktu gaita. Taču, atšķirībā no aida, *pass* ir ļoti ātrs, kas var sasniegt vairāk kā 40km/h. *Pass* ir gaita, ko zirgam trenē pašu pēdējo, kad zirgs jau labi apguvis rikšu gaitu, *tölt* un lēkšus. *Passā* zirgu vienmēr paceļ no lēkšiem. No sākuma zirgu paceļ lēkšos, tad zirgam prasa palēlināt gaitu, bet tajā pašā laikā turot kontaktu ar zirga muti, un jātnieks rokas paceļ augstāk, kad zirgs aiziet *passā*, atkal tas tiek piesūtīts, lai sasniegtu vajadzīgo ātrumu.

Pass gaita.

Īslandes zirgi mēdz būt dažādās krāsās. Protams, ka vispopulārākās krāsas ir bēra, ruda un dūkana. Tiesa gan, paši īslandieši ļoti reti, kad zirgus dēvē par dūkaniem, jo saulē zirgam apmatojuma krāsa izbalē un tad jau tā vairs nav dūkana. Tādus zirgus viņi dēvē par bērēm.

Lai arī Īslandes zirgi augumā ir mazi – 130 - 140cm skauštā, tie nekad netiek saukti par ponijiem. Tāpēc,

ka tā ir vienīgā zirgu šķirne Īslandē. Paši īslandieši viņus sauc par „hestar”, kas īslandiešu valodā nozīmē zirgi. Runā, ka senāk visi zirgi ir bijuši neliela auguma, bet tikai Īslandes zirgi ir „saglabājušies” tādi no seniem laikiem. Tāpēc arī tos sauc par zirgiem, nevis ponijiem.

Īslandē zirgaudzēšana un jāšanas sports ir ļoti populāri. Salīdzinoši ar citām valstīm, daudziem cilvēkiem ir 3 - 4 zirgi, kas visbiežāk ir tikai kā hobijs nevis sporta zirgi. Īslandes zirgi pārsvarā ir ļoti draudzīgi un mīļi dzīvnieki, tāpēc tos bieži izmanto tūrismā, kur piedāvā izjādes, kas var ilgt 1 stundu vai pat 7 - 14 dienas. Vasara ir laiks, kad cilvēki dodas īsākos un garākos pārejājos.

Janvāra sākumā tiek atklāta zirdzinieku sezona, kad daudzi gatavojas vasaras sezonai, sacensībām vai arī vienkārši izbauda izjādes.

Pavasaris un vasara ir visaktīvākās sezonas, jo tieši šajā laikā notiek visvairāk sacensības, kā arī pārgājieni jāšus. Kad iestājas rudens, lielāko daļu no zirgiem palaiž milzīgos aplokos, kur tie dzīvo līdz janvārim. Kumeļmātes pēc aplecināšanas palaiž ganībās līdz kumeļa piedzimšanai. Ķēve kopā ar kumeļu visu vasaru

dzīvo ganībās, savukārt tad ķēvi ar kumeļu izmitina stallī, lai kumeļu varētu rādīt skatēs vai arī abi turpina ganīties un dzīvot aplokā līdz nākamajai vasarai. Tādējādi sanāk, ka ķēves dzīvo ganībās divus gadus. Kumeļi bauda savu brīvību līdz 3 - 4 gadu vecumam, citi vēl ilgāk. Īslandes zirgi attīstās lēnāk nekā citas šķirnes, tos apjāj 4 - 5 vai pat 6 - 7 gadu vecumā. Līdz ar to sporta zirgi iedalās līdz 15 gadu vecumam un pat vecāki. Īslandes zirgi ir ilgdzīvojoši, nereti tie nodzīvo līdz pat 25 - 30 gadiem.

Interesanta ir tradīcija, kā zirgiem tiek doti vardi. Īslandes zirgiem vārds tiek dots ļoti īslandisks, kuram visbiežāk ir kāda nozīme - atspoguļo zirga krāsu vai raksturu. Aiz vārda seko „no” un vietas nosaukums, kurā zirgs ir dzimis. Kā, piemēram, zirga vārds ir Gammur frá Thineyrum, tas nozīmē, ka zirga vārds ir Gammur un tas nāk no zirgaudzētavas *Thingeyrar*. Ja, piemēram, kādam ir ķēve, kurai piedzimst kumeļš, taču īpašniekam nepieder audzētava, tad vienkārši aiz zirga vārda tiek likts vietas nosaukums, kur zirgs piedzimis, piemēram, Garri frá Reykjavík.

Lai arī Īslandē ir aizliegts ievest zirgus, tos nav aizliegts izvest. Eiropā, sevišķi, Norvēģijā, Zviedrijā, Dānijā un Vācijā, pašlaik ir ļoti daudz Īslandes zirgu. Amerikā un Kanādā ir Īslandes zirgi, kā arī daži zināmi, kas mitinās Austrālijā un Jaunzēlandē. Reizi pa diviem gadiem notiek pasaules čempionāts Īslandes zirgiem, kur arī visu šo valstu pārstāvji sacenšas ierastajās Īslandes zirgu sporta disciplīnās.

Tölt.

Notiek ķēvju un ērzelu skates, kur katra valsts prezentē labākās ķēves un ērzelus, kas audzēti attiecīgajā valstī. 2007. gada vasarā notika pasaules kauss Holandē, par ko plašāku informāciju var iegūt www.icelandichorses2007.nl.

Tagad nedaudz par pašām sacensībām. Lai arī Īslandes zirgi var lekt

un ir spējīgi piedalīties iejādē, šīs disciplīnas nav populāras Īslandē. Īslandes zirgu sacensības norisinās uz laukuma, kas atgādina ovālu skrejceļu. Ir daudz disciplīnu, kādas tiek rīkotas:

Tölt klase – prestižākā klase. Pasaules kausa un arī mazākas sacensības vienmēr beidzas ar šo klasi, jo tā šķiet visinteresantākā un vislabāk atspoguļo Īslandes zirgu. Šajā klasē ir jāapjāj 3 apli: viens - lēnā *töltā*, otrs - ar ātruma maiņām (īsākajās apla malās jāapjāj lēnā *töltā*, bet garākajās - ātrs/paplašināts) un trešais aplis ir paplašinātajā *töltā*. Visās klasēs tiek vērtēta jātnieka uzsēde, kontakts ar zirgu, cik katrs elements tiek pareizi izpildīts un takts katrai gaitai.

Pass gaita.

Četrsgaita – jāp 4,5 apļus. Sākumā ir lēnā *tölt* gaita (viens aplis), tad viens aplis vidējos rikšos, tad pusaplis vidējos soļos, tad aplis lēkšos un visbeidzot aplis paplašinātajā *töltā*.

Piesgaita - viss tas pats, kas četrsgaitā, tikai klāt vēl nāk *pass*. Jātniekam tiek dotas 2 iespējas parādīt *passu*, un labākā atzīme tiek ieskaitīta. *Pass* tiek rādīts uz garās apla malas.

T2 – Vienu apli apjāj lēnā *töltā*, vienu - vidējā *töltā* un trešo - vidēja *töltā* ar pilnīgi brīvām pavadām, kad nav kontakta ar zirga muti. Zirgam jābūt labi trenētam, lai paliktu visu laiku *töltā* un nepārietu rikšos vai lēkšos. Ir arī klases, kurās ir distances uz ātrumu, parasti tās ir 100m, 150m un 250m *passā*. Uz skrejceļa parasti ir divi jātnieki, kas jāp attiecīgo distanci *passā*, un tas, kurš paveic īsākā laika posmā, ir uzvarētājs. Parasti ir 5 tiesneši, kuri vērtē un liek atzīmes, lai rezultātā nodrošinātu objektīvu vērtējumu.

Soļi.

Katra jātnieku klase iedalās vairākās vecuma grupās. Pavisam ir 4 vecuma grupas - bērnu, junioru, jauniešu un atklātā klase. Bieži vien atklāto klasi iedala vēl divās kategorijās - pieredzējušiem jātniekiem un ne tik pieredzējušiem jātniekiem.

Ziemas mēnešos ļoti populāras pēdējā laikā ir kļuvušas sacensības uz ledus, kas notiek gan ledus hallēs, gan arī uz aizsalušiem ezeriem. Lielākoties tās ir *tölt* klases sacensības, jo zirgam ir daudz vieglāk noturēties uz ledus *tölt* gaitā nekā, piemēram, rikšos.

Rikši.

2008. gada aprīlis

Aprīlis

P	7	14	21	28	
O	1	8	15	22	29
T	2	9	16	23	30
C	3	10	17	24	
P	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	
Sv	6	13	20	27	

Latvijas mēroga sacensības:

12.04. konkurss - Klasifikācijas sacensības konkurā, Rīga, Kleisti

Latvijas mēroga ieskaites sacensības:

05.04. konkurss – *Burtnieku pavasaris*, Burtnieki, Valmieras rajons

19.04. konkurss – *Jurģu kauss*, Grobiņa, Liepājas rajons

26. – 27.04. konkurss – Sezonas atklāšanas sacensības, Rīga, Kleisti

26. – 27.04. iejāde – Sezonas atklāšanas sacensības, Rīga, Kleisti

Kaimiņos - Igaunijā, Polijā:

05.04. (plkst.13.00) rīkšošana - Tallinas hipodroms, Igaunija

19.04. (plkst.13.00) rīkšošana - Tallinas hipodroms, Igaunija

24. – 27.04. trīscīņa – CCI1*-P/CCL2*/CCL3*, Biały Bor, Polija

27.04. konkurss – *Tondi kauss/Poniņu kausa ziemas fināls*, Tondi, Igaunija

27.04. garo posmu jāšana – *Kaviloo pavasaris*, Kaviloo ciems, Igaunija

Starptautiska mēroga sacensības FEI Centrāleiropas zonai:

03. – 06.04. iejāde - CDI3* Gomeļa, Baltkrievija

25. – 27.04. konkurss – CSI3* Sanktpēterburga, Krievija

FEI Nation Cup:

Nav sacensību

FEI World Cup:

24. – 27.04. konkurss – CSI4*-W Finals, Ģeteborga, Zviedrija

